

معیارهای حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی (مطالعه موردی؛ شهر ارومیه)

بهزاد احدی^۱، میرحسین سیدعامری^۲

۱- دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی دانشگاه ارومیه*

۲- دانشیار دانشگاه ارومیه

تاریخ دریافت: ۹۲/۱۲/۰۶

تاریخ پذیرش: ۹۳/۰۴/۰۴

چکیده

هدف از پژوهش حاضر، شناسایی معیارهای حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی شهر ارومیه است. روش اجرای آن نیز ترکیبی (کمی و کیفی) و ۳ مرحله‌ای (کتابخانه‌ای، دلفی و پیمایشی) می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش را در مرحله دلفی، اساتید رشته تربیت‌بدنی دانشگاه ارومیه، دانشگاه فرهنگیان ارومیه و معاونین و کارشناسان تربیت‌بدنی ادارات آموزش و پرورش شهر ارومیه تشکیل دادند. در مرحله پیمایشی نیز جامعه آماری شامل ۳۱۱ نفر از معلمان تربیت‌بدنی زن و مرد شاغل در مدارس شهر ارومیه بود که از این تعداد، ۲۸۵ نفر به‌عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. نتایج حاصل از تحلیل عاملی تأییدی نشان‌دهنده برازش مناسب انتخاب معیارهای حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی در ۸ مؤلفه مدیریت، رهبری، محیط یادگیری و جو کلاس، نظارت، ارزشیابی و بازخورد، برنامه‌ریزی، مسئولیت‌های قانونی، اخلاقی و حرفه‌ای معلم، تدریس (آموزش) و توسعه حرفه‌ای معلم می‌باشد.

مفاهیم کلیدی: معیارهای حرفه‌ای، روش دلفی، معلمان تربیت‌بدنی.

Email: b.ahadi1365@yahoo.com

*نویسنده مسئول

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات تربیتی
پرتال جامع علوم انسانی

مقدمه

بهبود کیفیت آموزش و تربیت نسل پویا و یادگیرنده، از اهداف مهم یک جامعه پیشرفته است. با توسعه فناوری‌های ارتباطی و اطلاعاتی، امکان ذخیره‌سازی و تسلط دائمی بر حوزه وسیعی از دانش و مهارت‌ها، به‌ویژه برای معلمان فراهم شده است (هانلی^۱، ۲۰۰۵، ۱۰۶). با توجه به جایگاه معلمان در نظام آموزشی، داشتن استانداردهای حرفه‌ای با هدف افزایش کیفیت تدریس اثربخش ضروری به‌نظر می‌رسد. پیامدهای نبود استانداردهای لازم از بدو استخدام تا عملکرد کلاسی و ارزیابی عملکرد معلمان در نظام آموزشی مشهود می‌باشد. در آموزش و پرورش، معلمان پس از استخدام، با کاستی‌های نظام استخدامی و ضعف در دانش و مهارت‌ها (گاهی با کمترین آمادگی و آشنایی با الفبای تربیتی) روانه کلاس درس می‌شوند و به‌طور کلی، صلاحیت‌های آنان از ابعاد حرفه‌ای و تخصصی و نیز روابط انسانی کمتر مورد سنجش قرار گرفته است (کریمی، ۱۳۹۰؛ ۲). پژوهش‌های داخلی نشان می‌دهد که در ایران ضعف‌های زیادی در ملاک‌ها و معیارها و نیز نحوه گزینش و استخدام معلمان وجود دارد (سلیمان‌پور و دایی‌زاده، ۱۳۹۱؛ ۲). همچنین، با وجود شرح وظایف مصوب و نظام ارزشیابی عملکرد در کشور، استانداردهای حرفه‌ای خاصی در حوزه‌های سنجش شایستگی عملکرد وجود ندارد (قورچیان و محمودی، ۱۳۸۳؛ ۱۳۲). یکی از جنبه‌های تأثیرگذار سازمان آموزش و پرورش در پرورش جسمی و روحی دانش‌آموزان، حیطة تربیت‌بدنی و ورزش می‌باشد. درحقیقت، تربیت‌بدنی به‌عنوان ابزاری مهم در جهت ارائه فعالیت بدنی به کودکان و نوجوانان شناخته شده است. گزارش شده است که معلمان تربیت‌بدنی نقش مهمی در تکامل رفتار، نگرش، مهارت‌ها و دادن اطلاعات موردنیاز برای انجام فعالیت بدنی به دانش‌آموزان دارند (افشارنژاد، همتی‌نژاد و رضانی‌نژاد، ۱۳۸۴؛ ۱۳۳). با توجه به محتوای درس تربیت‌بدنی در مدارس، معلمان به تناسب علاقه، تخصص و امکانات موجود، به آموزش و ارزیابی این واحد درسی پرداخته‌اند. به‌منظور برگزاری مفید کلاس‌های تربیت‌بدنی و رسیدن به اهداف موردنظر ضروری است مناسب‌ترین استانداردها و شاخص‌های ملی درمورد آماده‌سازی معلمان تربیت‌بدنی تهیه گردد (رضانی، ۱۳۸۶؛ ۱۲)؛ لذا، لازم است شاخص‌ها و استانداردهای یک معلم تربیت‌بدنی براساس صلاحیت‌های فردی، اجتماعی، آموزشی، حرفه‌ای و علمی آن مشخص شود تا از این طریق بتوان کمبودهای موجود در ارائه مطالب در حوزه تربیت‌بدنی و فعالیت بدنی در مدارس را جبران کرد.

---

1. Haney

انجام پژوهش‌های متعدد و مختلف در داخل و خارج از کشور نشان‌دهنده اهمیت تعیین استانداردها برای معلمان است. ایزدی یزدان آبادی و حاج‌محمد شفیع (۱۳۸۸) استانداردهای عملکرد معلمان را به ۳ گروه استانداردهای رفتاری و ارتباطی، استانداردهای عملکرد تخصصی و استانداردهای فرایند کاری طبقه‌بندی کردند. کریمی (۱۳۹۰) نیز صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان را در ۹ مؤلفه صلاحیت‌های آموزشی، رفتاری - شناختی، توسعه حرفه‌ای، مدیریتی، شخصیتی، فناوری، تدریس، اخلاق حرفه‌ای و فکری تقسیم‌بندی کرد. همچنین، قهرمانی فرد و سیدعباس‌زاده (۱۳۹۱) در پژوهش خود مدل بومی استانداردهای حرفه‌ای معلمان را در قالب ۱۰ استاندارد بیان کردند که عبارت هستند از: مدیریت و اداره کلاس درس، محیط یادگیری و جو کلاس درس، رهبری کلاس درس، دانش و مهارت‌های برنامه‌ریزی و طراحی تدریس، دانش و مهارت‌های تدریس و ارائه فرصت‌های یادگیری، ارزشیابی و بازخورد در کلاس درس، دانش و مهارت استفاده از فناوری در کلاس درس، مسئولیت‌های قانونی، اخلاقی و حرفه‌ای، دانش و مهارت‌های رشد و توسعه حرفه‌ای معلم و نیز نگرش‌ها و دیدگاه‌های فلسفی - تربیتی معلم. سبحانی‌نژاد و زمانی‌منش (۱۳۹۱) نیز ابعاد معلم اثربخش را به ترتیب در ۴ مؤلفه شخصیتی، ارزشیابی، تدریس و مدیریت کلاس درس اولویت‌بندی کردند. همچنین، در خارج از کشور که بسیار جدی‌تر به این مسأله پرداخته‌اند، پژوهش‌های گوناگونی صورت گرفته است. کاستر و برکلمنز^۱ (۲۰۰۵) در پژوهشی صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان را به ۵ مؤلفه اصلی شامل: دانش تخصصی، ارتباطات، سازمان‌دهی، آموزش و صلاحیت رفتاری تقسیم کردند. کیمیر^۲ (۲۰۰۷) نیز در مورد مؤلفه‌های معلم اثربخش در ترکیه نشان داد که معلمان باید این توانایی را داشته باشند تا با نظرات و مفاهیم موجود دانش‌آموزان روبه‌رو شوند، آنان را برای کاربرد مفاهیم و مهارت‌های جدید در محیط‌های متفاوت تشویق کنند، مشارکت دانش‌آموزان را در درس ترغیب کنند، پرسشگری و یادگیری مشارکتی را در میان آن‌ها برانگیزند، سنجش مداوم داشته باشند و بازخورد اصلاحی ارائه دهند. همچنین هایس، کاپل، کاتن و کوک^۳ (۲۰۰۸) در بررسی استانداردهای معلمان تربیت‌بدنی، برخورداری از دانش محتوایی را مهم‌ترین شاخص یک معلم گزارش کرده‌اند. هانتلی^۴ (۲۰۰۸) نیز توانایی‌ها و قابلیت‌های معلمان را در ۳ زمینه اصلی شامل: دانش حرفه‌ای، عمل حرفه‌ای و تعهد حرفه‌ای دسته‌بندی نمود. علاوه‌براین، سازمان ملی

---

1. Koster & Brekelmans
 2. Cimer
 3. Hayes, Capel, Katene & Cook
 4. Huntly

ورزش و تربیت‌بدنی آمریکا^۱ (۲۰۰۹) طی چندین سال استانداردهای اولیه برای معلمان تربیت‌بدنی را مورد بررسی قرار داد. در سال ۱۹۹۵ این استانداردها شامل: دانش محتوایی، رشد و توسعه، مدیریت و انگیزش، تنوع یادگیرندگان، ارتباط، برنامه‌ریزی و آموزش، ارزیابی دانش‌آموزان، تفکر برای رشد حرفه‌ای و همکاری بودند. در ادامه، در سال ۲۰۰۰ استفاده از فناوری اطلاعات برای تدریس و ارتقای حرفه را به استانداردهای ذکرشده اضافه کرد؛ اما در سال ۲۰۰۸، استانداردها در ۶ استاندارد شامل: دانش علمی و نظری، صلاحیت بر پایه مهارت و آمادگی جسمانی، برنامه‌ریزی و پیاده‌سازی آن، مدیریت در آموزش، تأثیر بر یادگیری دانش‌آموزان و حرفه‌ای‌گری خلاصه شدند. چرونین، تورمی و سالیوان^۲ (۲۰۱۲) در کشور ایرلند نیز در پژوهشی به بررسی و نظرخواهی از دبیران تربیت‌بدنی نسبت به تعیین استانداردهای کاری برای معلمان تربیت‌بدنی که شامل: تعهد نسبت به دانش‌آموزان و یادگیری آنان، اندیشه و تفکر برای رشد حرفه‌ای، دانش تخصصی، دانش محتوایی، ارتباط، طراحی برنامه به‌منظور تدریس، یادگیری و ارزشیابی، تدریس برای تمام دانش‌آموزان، یادگیری مادام‌العمر در تربیت‌بدنی به‌منظور ارتقای حرفه، مدیریت محیط یادگیری و توانایی ایجاد تغییر بودند پرداختند به این نتیجه رسیدند که معلمان، طرفدار یک رویکرد مبتنی بر استاندارد به‌منظور حمایت از حرفه خود و تعیین انتظارات روشن برای معلمان جدید بودند که از طریق افزایش پاسخگویی و مقررات می‌تواند وضعیت حرفه‌ای معلم را افزایش دهد. حرفه معلمی تربیت‌بدنی، بسیار سخت بوده و دارای چالش‌های فراوان است. یک معلم خوب برای موفقیت در آموزش و امر کلاس‌داری، نیازمند یک سری از تخصص‌ها، پیش‌نیازها و استانداردها می‌باشد. این استانداردها در داخل کشور در مقاطع مختلف بررسی شده است و پژوهش‌های خارجی نیز با دقت بیشتری این مسأله را دنبال کرده‌اند. با این وجود، کمبود مطالعه معیارهای حرفه‌ای برای معلمان تربیت‌بدنی در داخل کشور کاملاً احساس می‌شود. همان‌طور که مشخص است که در طول دوره‌های مختلف، امر استانداردسازی مورد توجه بوده است و مختص به زمان و دوره‌ای خاص نیست. همان‌طور که از پژوهش‌های انجام‌شده برمی‌آید، توجه به استانداردسازی حرفه معلمی و تکامل آن در مراحل مختلف زمانی و با گسترش علم و فناوری امری ضروری است؛ همانند استانداردهای تعیین‌شده برای معلمان تربیت‌بدنی توسط انجمن ملی ورزش و تربیت‌بدنی آمریکا که طی چند دوره دچار تغییر و تحول شده و با گذشت زمان و لزوم به‌روزرشدن معلمان، شاخصی همچون فناوری اطلاعات و حرفه‌ای‌گری به آن اضافه شده است (سازمان ملی ورزش و

1. National association for sport and physical education

2. Chroinin, Tormey & Sullivan

تربیت‌بدنی آمریکا، ۲۰۰۹). همچنین، چرونین و همکاران (۲۰۱۲) با توجه به وجود استانداردهای تدوین‌شده برای معلمان تربیت‌بدنی، در پژوهش خود به ارزیابی این استانداردها از دیدگاه خود معلمان پرداختند؛ لذا با مشاهده سیر تکاملی تدوین استانداردها، تعیین این شاخص‌های کاری برای معلمان تربیت‌بدنی ضروری می‌باشد؛ اما، با نگاهی به جوامع آماری پژوهش‌های داخلی جهت تعیین استانداردهای حرفه‌ای برای معلمان مشخص می‌شود که هیچ‌یک از آنها به‌طور خاص، شاخص‌های کاری معلمان تربیت‌بدنی را مورد بررسی قرار نداده‌اند. در این راستا، پژوهشگر تلاش کرده است تا با توجه به استانداردهای کاری تعیین‌شده برای معلمان، آنها را به‌طور خاص برای معلمان تربیت‌بدنی مورد بررسی قرار دهد؛ به‌عنوان مثال، مسئولیت‌های قانونی و اخلاقی اگرچه شاخصی برای تمام معلمان محسوب می‌شود؛ اما، آشنایی با حقوق ورزشی که برای معلمان تربیت‌بدنی بسیار حائز اهمیت است در هیچ‌یک از مطالعات داخلی مورد بررسی قرار نگرفته است. در نحوه مدیریت و رهبری کلاس درس با توجه به این که کلاس‌های تربیت‌بدنی در فضای باز و همراه با فعالیت بدنی اداره می‌شود، این معیارها دارای گویه‌ها و ضرورت‌های بسیار متفاوتی از معلمان غیرتربیت‌بدنی هستند؛ لذا، با توجه به ماهیت کلاس‌های درس تربیت‌بدنی که بیشتر جنبه یادگیری‌های عملی همراه با بازی و سرگرمی دارد، ضروری است که مشخصه‌ها و معیارهای حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی مورد مطالعه و شناسایی قرار گیرد و با استفاده از معلمان متخصص در کیفیت‌بخشی به درس تربیت‌بدنی در مدارس کمک شود (رضوی، شعبانی بهار و سجادی، ۱۳۹۰، ۱۱۱). همچنین، نتایج این پژوهش برای برنامه‌ریزان درسی تربیت‌بدنی و آموزش منابع انسانی سازمان آموزش و پرورش نیز می‌تواند کاربردی باشد.

روش‌شناسی

روش اجرای این پژوهش که به‌صورت پیمایشی اجرا شده است، توصیفی می‌باشد و در زمره مطالعات کاربردی قرار دارد. جامعه آماری آن را در مرحله دلفی، اساتید رشته تربیت‌بدنی دانشگاه ارومیه، دانشگاه فرهنگیان ارومیه و معاونین و کارشناسان تربیت‌بدنی ادارات آموزش و پرورش شهر ارومیه تشکیل دادند که تعداد ۳۰ نفر از آنها به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. در مرحله پیمایشی نیز جامعه آماری را تعداد ۳۱۱ (۱۶۴ نفر زن و ۱۴۷ نفر مرد) نفر از معلمان زن و مرد تربیت‌بدنی شاغل در مدارس دولتی نواحی ۱ و ۲ آموزش و پرورش شهر ارومیه در سال تحصیلی ۹۲-۹۱ تشکیل دادند که از این تعداد، ۲۸۵ نفر (۱۵۲ نفر زن و ۱۳۳ نفر مرد) به‌صورت تصادفی ساده به‌عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. ابزار مورد استفاده در این پژوهش،

پرسش‌نامه پژوهشگرساخته‌ای بود که در مرحله اول با استفاده از مطالعات کتابخانه‌ای و پژوهش‌های مشابه انجام‌شده در داخل و خارج از کشور، سازه‌ای با ۷ معیار شامل: مدیریت و رهبری، محیط یادگیری و جو کلاس، نظارت، ارزشیابی و بازخورد، برنامه‌ریزی، مسئولیت‌های قانونی، اخلاقی و حرفه‌ای معلم، تدریس (آموزش) و توسعه حرفه‌ای معلم (که در کل از ۴۷ گویه تشکیل شده بود) تدوین شد. سپس، در مرحله دلفی که به صورت ۲ مرحله پی‌درپی انجام شد، در مرحله اول اعضای گروه نظرات خود را بر روی پرسش‌نامه اعمال کردند و پس از ایجاد تغییرات و اجماع نظر، سازه‌ای با ۸ معیار شامل: مدیریت، رهبری، محیط یادگیری و جو کلاس، نظارت، ارزشیابی و بازخورد، برنامه‌ریزی، مسئولیت‌های قانونی، اخلاقی و حرفه‌ای معلم، تدریس (آموزش) و توسعه حرفه‌ای معلم (که در کل از ۴۵ گویه تشکیل شده بود) تدوین شد. در مرحله دوم نیز معیارها و گویه‌های تدوین‌شده در مرحله اول برای معلمان تربیت‌بدنی به منظور ارزیابی نهایی در اختیار اعضای گروه قرار داده شد که مدل پیشنهادی بدون تغییر - مورد تأیید قرار گرفت. همچنین، روایی صوری و محتوایی پرسش‌نامه مذکور پیش از هریک از مراحل دلفی توسط اساتید مربوطه تأیید گردید و با توجه به نظرات اعضای گروه دلفی تأیید شد. در نهایت، پایایی سازه ۸ معیار اصلی با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ به شرح جدول ۱ محاسبه گشت که ضرایب به دست آمده نشان از پایایی مناسب ابزار اندازه‌گیری دارد.

جدول ۱- تعیین پایایی معیارهای حرفه‌ای هشت‌گانه و کل با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ

استاندارد	ضریب آلفای کرونباخ
۱. مدیریت	۰/۶۹
۲. رهبری	۰/۷۳
۳. محیط یادگیری و جو کلاس	۰/۶۲
۴. نظارت ارزشیابی و بازخورد	۰/۶۷
۵. برنامه‌ریزی	۰/۷۵
۶. مسئولیت‌های قانونی، اخلاقی و حرفه‌ای	۰/۷۹
۷. تدریس (آموزش)	۰/۸۲
۸. توسعه حرفه‌ای معلم	۰/۸۰
کل	۰/۹۴

همچنین، به منظور تجزیه و تحلیل نتایج و نیز تعیین روایی معیارهای حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی مدارس شهر ارومیه از تحلیل عاملی تأییدی در نرم‌افزارهای اس پی اس^۱ نسخه ۱۸ و لیزرل^۲ نسخه ۸،۵ استفاده شد.

نتایج

تحلیل عاملی تأییدی معیارهای حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی

با توجه به این که سازه استانداردهای حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی شامل ۸ عامل زیربنایی مشخص گردید، تحلیل عاملی تأییدی ۸ عاملی برای متغیرهای این مقیاس مورد استفاده قرار گرفت. مشخصه‌های نیکویی برازش معیارهای حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی در جدول ۲ آمده است که شامل این موارد هستند: شاخص نسبت مجذور خی دو به درجه آزادی (X^2/df) با مقدار ۱/۱۶، شاخص نیکویی برازش (GFI^3) با مقدار ۰/۸۶، شاخص برازش تطبیقی (CFI^4) با مقدار ۰/۹۹ و شاخص نیکویی برازش تعدیل‌شده ($AGFI^5$) با مقدار ۰/۸۴. مجذور میانگین مربعات خطای تقریب ($RMSEA^6$) نیز برابر با ۰/۰۲۴ است. با توجه به معیارهایی که گیفن^۷ و همکاران (۲۰۰۰) مطرح نموده‌اند، داده‌های این پژوهش با ساختار عاملی این مقیاس برازش مناسبی دارد که بیانگر هم‌سویی سؤالات با سازه معیارهای حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی است.

جدول ۲- مشخصه‌های نیکویی برازش مقیاس معیارهای حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی

مشخصه	برآورد
مجدور خی دو (X^2)	۱۰۴۴/۱۹
درجه آزادی (df)	۸۹۳
نسبت مجذور خی دو به درجه آزادی (X^2/df)	۱/۱۶
شاخص نیکویی برازش (GFI)	۰/۸۶
شاخص برازش تطبیقی (CFI)	۰/۹۹
شاخص تعدیل‌شده نیکویی برازش (AGFI)	۰/۸۴
جذر برآورد واریانس خطای تقریب (RMSEA)	۰/۰۲۴

1. Statistical package for social science (SPSS)
2. linear structural relations (LISREL)
3. Goodness of fit index
4. Comparative fit index
5. Adjusted goodness of fit index
6. Root mean squared error of approximation
7. Gefen

در جدول ۳، بارهای عاملی سؤالات و واریانس‌های تبیین‌شده آن‌ها گزارش گردیده است که میزان اهمیت هرکدام از متغیرهای مشاهده‌شده به‌عنوان شاخصی از معیارهای حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی مشخص شده است. در معیار اول (مدیریت)، برنامه‌ریزی مناسب برای استفاده بهینه دانش‌آموزان از امکانات ورزشی موجود جهت مشارکت در فعالیت‌های ورزشی با بار عاملی ۰/۶۴ و واریانس تبیین‌شده ۰/۴۰ از اهمیت نسبی بیشتری برخوردار است. همچنین در معیار دوم (رهبری)، ایجاد انگیزش و علاقه نسبت به فعالیت ورزشی در کلاس تربیت‌بدنی با بار عاملی ۰/۶۳ و واریانس تبیین‌شده ۰/۳۹ قرار دارد. در معیار سوم (محیط یادگیری و جو کلاس) نیز استفاده از فنون آموزشی مناسب مانند ایجاد انگیزه، خلاقیت و غیره به‌منظور یادگیری مؤثرتر مهارت‌های ورزشی با بار عاملی ۰/۶۲ و واریانس تبیین‌شده ۰/۳۸ ثبت شده است. علاوه‌براین، در معیار چهارم (نظارت، ارزشیابی و بازخورد) تنظیم ارزشیابی‌های مرحله‌ای و پایانی مناسب با اهداف برنامه درسی تربیت‌بدنی و تفاوت‌های فردی با بار عاملی ۰/۶۹ و واریانس تبیین‌شده ۰/۴۷ مشاهده می‌شود. در معیار پنجم (برنامه‌ریزی) نیز در نظر گرفتن زمان‌بندی در برنامه‌ریزی موارد آموزشی و مدیریت و برنامه‌ریزی منابع و امکانات جهت فراهم‌آوردن یادگیری فعال با بار عاملی ۰/۶۰ و واریانس تبیین‌شده ۰/۳۶ قرار دارد. همچنین در معیار ششم (مسئولیت‌های قانونی، اخلاقی و حرفه‌ای معلم)، مسئولیت‌پذیری و توجه به حقوق متقابل نظام آموزشی، معلم، دانش‌آموزان و اولیا با بار عاملی ۰/۷۱ و واریانس تبیین‌شده ۰/۵۰ به چشم می‌خورد. علاوه‌براین در معیار هفتم (تدریس و آموزش)، استفاده بهینه و اثربخش از زمان، وسایل و راهبردهای گوناگون به‌منظور توسعه درک دانش‌آموزان از لزوم فعالیت بدنی و توسعه مهارت‌های ورزشی با بار عاملی ۰/۶۹ و واریانس تبیین‌شده ۰/۴۷ ثبت شده است و درنهایت، در معیار هشتم (توسعه حرفه‌ای معلم) شرکت در کلاس‌ها و دوره‌های داوری و مربیگری رشته‌های فعال در مدارس کشور با بار عاملی ۰/۷۰ و واریانس تبیین‌شده ۰/۴۹ از اهمیت نسبی بیشتری نسبت به سایر گویه‌ها برخوردار می‌باشد.

جدول ۳- بارهای عاملی و واریانس مشترک برآوردشده معیارهای هشت‌گانه حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی

معیار	گویه	بار عاملی	واریانس تبیین‌شده
تربیت بدنی	۱. تدوین دستورالعمل‌های واضح و قابل‌اجرای آموزشی، ارزشیابی و انضباطی در محیط ورزشی کلاس با مشارکت دانش‌آموزان	۰/۳۹	۰/۱۵
	۲. گروه‌بندی و مسئولیت‌دهی فردی و گروهی به دانش‌آموزان با هدف افزایش روحیه همکاری در کلاس و تسهیل مشارکت گروهی با توجه به فعالیت‌های ورزشی	۰/۵۷	۰/۳۲
	۳. برنامه‌ریزی مناسب به‌منظور استفاده بهینه دانش‌آموزان از امکانات ورزشی موجود جهت مشارکت در فعالیت‌های ورزشی	۰/۶۴	۰/۴۰
	۴. تشکیل پرونده پزشکی، ورزشی و آموزشی	۰/۵۶	۰/۳۱
	۵. استفاده از سبک‌های مدیریتی پرورش‌دهنده خودانضباطی و مسئولیت‌پذیری در دانش‌آموزان	۰/۶۳	۰/۳۹
رشد جسمانی	۱. داشتن رفتار حمایتی و بدون تبعیض معلم در کلاس تربیت‌بدنی	۰/۵۱	۰/۲۶
	۲. ایجاد انگیزش و علاقه نسبت به فعالیت ورزشی در کلاس تربیت‌بدنی	۰/۶۳	۰/۳۹
	۳. تشخیص و کنترل رفتارهای نامناسب دانش‌آموزان	۰/۵۸	۰/۳۳
	۴. آگاهی و درک اصول روان‌شناختی تشویق و تنبیه دانش‌آموزان در قبال انجام فعالیت‌ها	۰/۵۹	۰/۳۴
	۵. استفاده از روش‌های مختلف و مناسب ارتباطی برای انتقال بهتر اهداف موردنظر به دانش‌آموزان	۰/۵۶	۰/۳۱
	۶. توانایی برقراری ارتباط صحیح با دانش‌آموزان، اولیای آن‌ها، همکاران و مردم جامعه	۰/۵۱	۰/۲۶
محیط یادگیری و کلاس	۱. استفاده از فنون آموزشی مناسب مانند ایجاد انگیزه، خلاقیت و غیره به‌منظور یادگیری مؤثرتر مهارت‌های ورزشی	۰/۶۲	۰/۳۸
	۲. ایجاد فضای کلاسی مناسب برای رقابت سالم با توجه به نیازهای عاطفی و اجتماعی تمام دانش‌آموزان	۰/۵۴	۰/۲۹
	۳. گروه‌بندی مناسب دانش‌آموزان در فعالیت‌های ورزشی و توجه به اصول تعادل و همکاری	۰/۴۷	۰/۲۲
	۴. حفظ محیط یادگیری فعال با انجام فعالیت‌های ورزشی جذاب	۰/۵۷	۰/۳۲
نظارت، ارزشیابی و بازخورد	۱. استفاده از آزمون‌های ارزشیابی معتبر و مناسب با اهداف موارد آموزش‌داده‌شده در مراحل مختلف آموزش	۰/۶۰	۰/۳۶
	۲. نظارت بر پیشرفت و یادگیری دانش‌آموزان و ارائه بازخورد در مراحل مختلف آموزش	۰/۶۱	۰/۳۷
	۳. تنظیم ارزشیابی‌های مرحله‌ای و پایانی مناسب با اهداف برنامه درسی تربیت‌بدنی و تفاوت‌های فردی	۰/۶۹	۰/۴۷
برنامه‌ریزی	۱. تأکید بر برنامه‌ریزی آموزشی براساس علایق دانش‌آموزان در کلاس‌های تربیت‌بدنی	۰/۴۳	۰/۱۸
	۲. برنامه‌ریزی موارد آموزشی براساس حیطه‌های روانی - حرکتی، شناختی و عاطفی	۰/۴۹	۰/۲۴
	۳. آشنایی با چگونگی سازمان‌دادن و فعال نگه‌داشتن دانش‌آموزان با هدف ایجاد یادگیری مهارت‌های ورزشی	۰/۵۶	۰/۳۱
	۴. در نظر گرفتن زمان‌بندی در برنامه‌ریزی موارد آموزشی	۰/۶۰	۰/۳۶
	۵. برنامه‌ریزی آموزش با در نظر گرفتن استانداردهای ملی، محلی و منطقه‌ای	۰/۵۵	۰/۳۰
	۶. مدیریت و برنامه‌ریزی منابع و امکانات جهت فراهم آوردن یادگیری فعال	۰/۶۰	۰/۳۶
	۷. برنامه‌ریزی‌های ویژه برای فعالیت‌های بدنی دانش‌آموزان خاص (دارای مشکلات ذهنی)	۰/۵۵	۰/۳۰

		و حرکتی - جسمانی).
۰/۲۸	۰/۵۳	۸. آشنایی با نحوه اعزام، آمادگی و سرپرستی تیم‌های ورزشی مدارس جهت شرکت در مسابقات
۰/۲۱	۰/۴۶	۱. تعهد درونی معلم نسبت به ارزش‌های ملی و هنجارهای اجتماعی
۰/۳۸	۰/۶۲	۲. احترام به زمینه‌های فردی، خانوادگی، اجتماعی و فرهنگی دانش‌آموزان
۰/۴۷	۰/۶۹	۳. تعهد به آموزش و یادگیری مهارت‌های ورزشی در دانش‌آموزان
۰/۳۳	۰/۵۸	۴. مشارکت فعال معلم در عملی‌ساختن برنامه‌های تحولات بنیادین نظام آموزشی در زمینه تربیت‌بدنی
۰/۴۶	۰/۶۸	۵. ارائه بازخورد درمورد وضعیت فیزیکی (امکانات ورزشی)، ایمنی، انضباطی و پیشرفت کلاس درس خود به مسئولین مدرسه
۰/۵۰	۰/۷۱	۶. مسئولیت‌پذیری و توجه به حقوق متقابل نظام آموزشی، معلم، دانش‌آموزان و اولیا
۰/۴۰	۰/۶۴	۱. ایجاد آمادگی شناختی و روحی - روانی در دانش‌آموزان برای یادگیری مهارت ورزشی و مرتبط‌ساختن فعالیت با علایق آن‌ها
۰/۴۷	۰/۶۹	۲. استفاده بهینه و اثربخش از زمان، وسایل و راهبردهای گوناگون به‌منظور توسعه درک دانش‌آموزان از لزوم فعالیت بدنی و توسعه مهارت‌های ورزشی
۰/۴۰	۰/۶۴	۳. طرح نکات کلیدی کاربردی، تربیتی و اخلاقی برای دانش‌آموزان طی فرایند فعالیت‌های ورزشی
۰/۳۷	۰/۶۱	۴. ارائه تمرینات ورزشی انفرادی و گروهی متناسب با نیازها و تفاوت‌های دانش‌آموزان و کنترل منظم آن‌ها در پایان فعالیت
۰/۴۳	۰/۶۶	۵. برخورداری از سطح قابل‌قبولی از دانش علمی و عملی در حوزه تربیت‌بدنی
۰/۳۲	۰/۵۷	۶. آشنایی با خصوصیات جسمانی، روانی - حرکتی و عاطفی دانش‌آموزان در دوره‌های مختلف سنی و تحصیلی
۰/۳۰	۰/۵۵	۷. تسلط و مهارت در استفاده از رایانه، اینترنت و سایر رسانه‌های آموزشی و نیز به‌کارگیری آن‌ها
۰/۴۰	۰/۶۴	۱. بررسی نقاط قوت و ضعف خود و برنامه‌ریزی اولویت‌های رشد حرفه‌ای به‌منظور افزایش یادگیری و بهبود عملکرد حرفه‌ای
۰/۳۴	۰/۵۹	۲. شرکت در کلاس‌ها و کارگاه‌های آموزشی ضمن خدمت معلمان تربیت‌بدنی و برنامه‌های آموزشی
۰/۳۶	۰/۶۰	۳. دسترسی و مطالعه کتب، نشریات، مقالات و یافته‌های پژوهشی منتشرشده در نشریات حوزه علوم ورزشی
۰/۴۲	۰/۶۵	۴. انجام فعالیت‌های علمی، پژوهشی و شرکت در کنفرانس‌ها و تقویت پایه‌های تخصصی - آکادمیکی علوم حوزه تربیت‌بدنی
۰/۴۹	۰/۷۰	۵. شرکت در کلاس‌ها و دوره‌های داوری و مربیگری رشته‌های فعال در مدارس کشور
۰/۳۴	۰/۵۹	۶. شرکت فعال در جشنواره‌ها و مسابقاتی مانند جشنواره معلم پژوهنده، جشنواره الگوهای برتر تدریس و رقابت‌های علمی تخصصی معلمان تربیت‌بدنی

مسئولیت‌های قانونی، اخلاقی و حرفه‌ای معلم

تدریس

توسعه حرفه‌ای معلم

درنهایت، به‌منظور اولویت‌بندی معیارهای حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی از دیدگاه آزمودنی‌ها، از میزان واریانس تبیین‌شده مؤلفه‌های هشت‌گانه در تحلیل عاملی مرتبه دوم استفاده گردید که

میزان آن‌ها در جدول ۴ گزارش شده است. طبق این یافته‌ها، توجه به محیط یادگیری و جو کلاس توسط معلمان تربیت‌بدنی، مهم‌ترین معیار معرفی شده است.

جدول ۴- اولویت‌بندی معیارهای حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی

ترتیب اولویت	مؤلفه‌های هشت‌گانه	میانگین	انحراف استاندارد	بار عاملی	واریانس تبیین شده
۱	محیط یادگیری و جو کلاس	۴/۲۸	۰/۵۴	۰/۹۸	۰/۹۶
۲	برنامه‌ریزی	۴/۲۲	۰/۵۱	۰/۹۷	۰/۹۴
۳	تدریس (آموزش)	۴/۲۸	۰/۵۶	۰/۹۱	۰/۸۲
۴	توسعه حرفه‌ای معلم	۴/۱۷	۰/۶۷	۰/۸۸	۰/۷۷
۵	رهبری	۴/۲۹	۰/۵	۰/۸۸	۰/۷۷
۶	نظارت ارزشیابی و بازخورد	۴/۲۱	۰/۶۷	۰/۸۶	۰/۷۳
۷	مدیریت	۴/۲۸	۰/۵۱	۰/۸۳	۰/۶۸
۸	مسئولیت‌های قانونی، اخلاقی و حرفه‌ای معلم	۴/۳۹	۰/۵۵	۰/۸۲	۰/۶۷

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با رویکرد کمی - کیفی و با توجه به نتایج مراحل کتابخانه‌ای، دلفی و پیمایشی و به‌منظور تعیین معیارهای حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی شهر ارومیه انجام گرفت. از یافته‌های این پژوهش می‌توان به‌عنوان ملاک عمل معلمان تربیت‌بدنی در تدریس و آموزش‌های عملی به دانش‌آموزان و نیز ملاک عمل مدیران و ارزیابان گروه‌های تربیت‌بدنی ادارات آموزش و پرورش در ارزیابی فعالیت‌های معلمان در محیط کلاس درس استفاده کرد. معیارهای پیش‌فرض طراحی شده براساس سوابق طرح در داخل و خارج از کشور در مراحل مختلف به‌وسیله خبرگان امر آموزش تربیت‌بدنی در دانشگاه‌ها و ادارات آموزش و پرورش شهر ارومیه و نیز معلمان اعتباربخشی شد. به‌شکلی که می‌توان گفت مؤلفه‌های هشت‌گانه طراحی شده در قالب معیارهای حرفه‌ای، از صافی هنجارهای معمول اعتباربخشی و اعتبارسنجی مانند اجماع‌نظر خبرگان، تحلیل پایایی و تحلیل عاملی تأییدی با اعتبار قابل قبول عبور کرده است. با توجه به نتایج به‌دست آمده، معیارهای حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی در شهر ارومیه در ۸ عامل زیربنایی شامل: مدیریت، رهبری، محیط یادگیری و جو کلاس، نظارت ارزشیابی و بازخورد،

برنامه‌ریزی، مسئولیت‌های قانونی، اخلاقی و حرفه‌ای معلم و تدریس (آموزش) و توسعه حرفه‌ای معلم با استفاده از روش دلفی و تحلیل عاملی تأییدی برازش قابل‌قبولی را نشان داد. همچنین، با توجه به سابقه پژوهش در داخل و خارج از کشور، عامل‌های هشت‌گانه معیارهای معلمان تربیت‌بدنی با عامل‌های استخراجی در سایر مطالعات هم‌خوانی دارد. در مؤلفه مدیریت، معلم تربیت‌بدنی می‌تواند با به‌کارگیری مهارت‌های مدیریتی مناسب همانند گروه‌بندی، مسئولیت‌دهی به دانش‌آموزان و تدوین دستورالعمل‌های آموزشی - انضباطی، کلاس را به صورتی مدیریت کند که بین او و شاگردان، روابط مثبت و پویا به‌منظور یادگیری بیشتر حاکم - شود (صمدی، رجائی‌پور، آقاحسینی و فلاوندی، ۱۳۸۷، ۱۷۲). نتایج مطالعات داخلی، مؤلفه مدیریت را برای تمامی معلمان خاطرنشان کرده است؛ اما نتایج مطالعات خارجی این مؤلفه را تنها برای معلمان تربیت‌بدنی نشان داده‌اند (کریمی، ۱۳۸۷، ۱۵۱؛ کریمی، ۱۳۹۰، ۶؛ قهرمانی و سیدعباس‌زاده، ۱۳۹۱، ۱۴۶؛ سازمان ملی ورزش و تربیت‌بدنی آمریکا، ۲۰۰۹ و چرونین و همکاران، ۲۰۱۲، ۸۶). مؤلفه رهبری معلم، اشاره به مجموعه‌ای از مهارت‌های اثربخشی دارد که معلم در آموزش دانش‌آموزان به کار می‌گیرد. تخصص و مهارت در درگیر کردن دیگران در کارها، نشان‌دهنده مؤلفه رهبری در معلمان است (دانیلسون^۱، ۲۰۰۷؛ ۲۳). این ویژگی معلم تربیت‌بدنی می‌تواند شامل: داشتن رفتار حمایت‌گرانه، توانایی ایجاد انگیزش و یا توانایی برقراری ارتباط صحیح با دانش‌آموزان باشد. قهرمانی‌فرد و سیدعباس‌زاده (۱۳۹۱) از این مؤلفه به‌عنوان استاندارد معلمان غیرتربیت‌بدنی نام برده‌اند. همچنین جو مناسب و مطلوب، نشانگر روابط مثبت و هدمندی است که بین معلم و دانش‌آموزان در کلاس وجود دارد؛ بنابراین، روابط معلم و دانش‌آموزان باید طوری تنظیم شود که نیازهای تعلق و وابستگی، دوست‌داشتن، احترام متقابل و شکوفاشدن استعدادها در حد ممکن تأمین شود تا بدین وسیله موجب رضایت و خشنودی دانش‌آموزان گردد و با ایجاد انگیزه، فضای مناسب برای رقابت سالم و محیط یادگیری فعال، بر سعی و تلاش آنان افزوده شود. محیط یادگیری و جو کلاس، مؤلفه‌ای است که در مطالعات دیگر نیز نشان داده شده است (قهرمانی‌فرد و سیدعباس‌زاده، ۱۳۹۱، ۱۴۶؛ سبحانی‌نژاد و زمانی‌منش، ۱۳۹۱، ۶۸؛ و چرونین و همکاران، ۲۰۱۲، ۸۶). علاوه‌براین، نظارت، ارزشیابی و بازخورد نیز به‌عنوان مؤلفه‌ای مهم در معلمان تربیت‌بدنی وجود دارد. آن‌ها باید با فعالیت بدنی از طریق سنجش، ارزیابی و بازخوردهای رسمی و غیررسمی در زمینه پرورش و تکامل جسمانی، اجتماعی، شناختی و عاطفی فراگیران همانند استفاده از آزمون‌های ارزشیابی معتبر، نظارت بر پیشرفت و یادگیری دانش‌آموزان و ارائه بازخورد به آن‌ها آشنایی داشته باشند

و از آن‌ها استفاده کنند (رضوی و همکاران، ۱۳۹۰، ۱۰۳). همچنین، در پژوهش‌های متعددی نشان داده شده است که ارزشیابی تأثیر به‌سزایی در بهینه‌سازی و افزایش کیفیت درس تربیت‌بدنی دارد (زندى و فراهانی، ۱۳۸۷، ۹۷؛ چرونین و همکاران، ۲۰۱۲، ۸۶)؛ از این‌رو، می‌توان آن را به‌عنوان شاخصی برای معلم تربیت‌بدنی در نظر گرفت. این مؤلفه در پژوهش‌های مشابه نیز - گزارش شده است (قهرمانی‌فرد و سیدعباس‌زاده، ۱۳۹۱، ۱۴۶؛ سبحانی‌نژاد و زمانی‌منش، ۱۳۹۱، ۶۸؛ کیمر، ۲۰۰۷، ۲۰؛ سازمان ملی ورزش و تربیت‌بدنی آمریکا، ۲۰۰۹ و چرونین و همکاران، ۲۰۱۲، ۸۶). برنامه‌ریزی، استاندارد عمومی برای تمام معلمان، به‌ویژه معلمان تربیت‌بدنی است. در برنامه‌ریزی برای کلاس تربیت‌بدنی باید علایق دانش‌آموزان و امکانات و تجهیزات مدرسه با در نظر گرفتن حیطه‌های شناختی، عاطفی و روانی - حرکتی صورت گیرد. مؤلفه برنامه‌ریزی با استانداردهای پژوهش‌های مرتبط با معلمان غیرتربیت‌بدنی (قهرمانی‌فرد و سیدعباس‌زاده، ۱۳۹۱، ۱۴۶؛ کاستر و میکه، ۲۰۰۵، ۱۵۷) و معلمان تربیت‌بدنی (سازمان ملی ورزش و تربیت‌بدنی آمریکا، ۲۰۰۹؛ چرونین و همکاران، ۲۰۱۲، ۸۶) همخوانی دارد. آگاهی و اطلاعات کافی در مورد حقوق ورزشی، آشنایی با فرهنگ منطقه و شرح وظایف پست سازمانی در مؤلفه مسئولیت‌های قانونی، اخلاقی و حرفه‌ای معلم تربیت‌بدنی می‌تواند تعهد نسبت به ارزش‌ها، احترام به زمینه‌های فرهنگی و اجتماعی، تعهد بر روی آموزش به دانش‌آموزان و ارتباط با مسئولین مدرسه را به همراه داشته باشد. این مؤلفه با نتایج پژوهش‌های مرتبط با استانداردهای معلمان غیرتربیت‌بدنی (کریمی، ۱۳۸۷، ۱۵۱؛ کریمی، ۱۳۹۰، ۶؛ قهرمانی‌فرد و سیدعباس‌زاده، ۱۳۹۱، ۱۴۶) و تربیت‌بدنی (چرونین و همکاران، ۲۰۱۲، ۸۶) همخوانی می‌باشد. همچنین مؤلفه تدریس، ویژگی اساسی و ضروری یک معلم است. معلمان تربیت‌بدنی با داشتن اطلاعات کافی از مهارت‌های ورزشی، اولویت‌بندی محتوای درسی مناسب برای نیازهای دانش‌آموزان، توانایی برای نشان دادن صحیح تمامی مهارت‌ها، اصلاح اشتباهات دانش‌آموزان در اجرای مهارت‌ها و توانایی به‌کاربردن مفاهیم جامعه‌شناختی و فیزیولوژیکی ورزشی در فعالیت‌های بدنی می‌توانند آموزش‌های مناسبی را به دانش‌آموزان ارائه دهند. این مؤلفه با استانداردهای پژوهش‌های در مورد معلمان غیرتربیت‌بدنی (کریمی، ۱۳۸۷، ۱۵۱؛ کریمی، ۱۳۹۰، ۶؛ قهرمانی‌فرد و سیدعباس‌زاده، ۱۳۹۱، ۱۴۶؛ سبحانی‌نژاد و زمانی‌منش، ۱۳۹۱، ۶۸) و معلمان تربیت‌بدنی (سازمان ملی ورزش و تربیت‌بدنی آمریکا، ۲۰۰۹؛ چرونین و همکاران، ۲۰۱۲، ۸۵) همخوانی دارد. توسعه حرفه‌ای نیز مؤلفه‌ای است که هم معلمان و هم سازمان‌های آموزشی باید بر آن‌ها تأکید بیشتری داشته باشند. امروزه، اطلاعات با سرعت بیشتری در حال گسترش می‌باشد؛ لذا، معلمان نیز باید خود را در زمینه اطلاعات حرفه‌ای به‌روز

کنند. در ارتباط با معلمان تربیت‌بدنی، تعهد به حرفه با شرکت فعال در دوره‌های تخصصی تربیت‌بدنی و همایش‌های علمی، تعهد به فعالیت‌های مستمر تخصصی از طریق طراحی یک برنامه مشخص و پیشرفت حرفه‌ای به‌عنوان یک معلم تربیت‌بدنی و نیز حمایت فعالانه از تربیت‌بدنی در مدرسه و خارج از مدرسه می‌تواند به رشد حرفه‌ای آنان کمک کند. نتایج چندین پژوهش در ارتباط با معلمان تربیت‌بدنی (هانتلی، ۲۰۰۸، ۱۲۶؛ سازمان ملی ورزش و تربیت‌بدنی آمریکا، ۲۰۰۹؛ چرونین و همکاران، ۲۰۱۲، ۸۶)، از این مؤلفه به‌عنوان معیاری اثرگذار یاد کرده است.

با توجه به بررسی و مقایسه معیارهای به‌دست‌آمده با سایر پژوهش‌های مشابه داخلی مشخص می‌شود که این معیارها در مؤلفه‌های مدیریت، محیط یادگیری، ارزشیابی، مسئولیت‌های قانونی و اخلاقی، تدریس و توسعه حرفه‌ای از اهمیت زیادی برخوردار هستند. باید توجه داشت که پژوهش‌های انجام‌شده داخلی با جامعه موردبررسی در این پژوهش که معلمان تربیت‌بدنی بودند یکسان نمی‌باشد؛ اما در پژوهش‌های خارجی که معیارهای حرفه‌ای را برای معلمان تربیت‌بدنی تعیین کرده‌اند نیز بر مؤلفه‌های مدیریت، محیط یادگیری، ارزشیابی، برنامه‌ریزی، مسئولیت‌های قانونی و اخلاقی، تدریس و توسعه حرفه‌ای اشاره شده است (سازمان ملی ورزش و تربیت‌بدنی آمریکا، ۲۰۰۹؛ چرونین و همکاران، ۲۰۱۲، ۸۶) که لزوم توجه به این معیارها را در معلمان ورزش کشور نیز ایجاب می‌کند.

در اولویت‌بندی معیارهای هشت‌گانه حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی با توجه به واریانس‌های تبیین‌شده در تحلیل عاملی مرحله دوم به‌ترتیب محیط یادگیری و جو کلاس، برنامه‌ریزی، تدریس، توسعه حرفه‌ای معلم، رهبری، ارزشیابی، مدیریت و مسئولیت‌های قانونی دارای اولویت بودند. در این رتبه‌بندی، قابلیت و توانایی ایجاد نظم و ترتیب در محیط یادگیری به‌عنوان مهم‌ترین استاندارد از نظر معلمان تربیت‌بدنی گزارش شده است؛ چراکه ایجاد فضای کلاسی مناسب به‌منظور ایجاد انگیزه، گروه‌بندی و حفظ محیط یادگیری فعال و جذاب می‌تواند در پیشبرد اهداف کلاس تربیت‌بدنی کمک‌کننده باشد. همچنین، توانایی کنترل کلاس و فعالیت‌های دانش‌آموزان یکی از مهم‌ترین دغدغه‌ها برای معلمان تربیت‌بدنی به حساب می‌آید؛ لذا، در اختیار داشتن محیط و جو کلاس به‌وسیله راهبردهای مدیریتی، برنامه‌ریزی و آموزشی می‌تواند مهم‌ترین استاندارد برای معلمان تربیت‌بدنی باشد.

مجموعه معیارهای به‌دست‌آمده از این پژوهش می‌تواند برای کارایی و اثربخشی بهتر معلمان تربیت‌بدنی در مدارس مورد استفاده قرار گیرد. مهارت‌های مدیریتی نیز می‌تواند شرایطی را فراهم آورد که در آن تمام دانش‌آموزان به یک میزان از امکانات کلاس‌های تربیت‌بدنی به‌منظور

افزایش مهارت‌های ورزشی خود و لذت‌بردن از این کلاس‌ها بهره‌مند شوند. همچنین، معلم تربیت‌بدنی به‌عنوان یک رهبر در کلاس درس می‌تواند دانش‌آموزان را به سمت همکاری و تعاون در امور کلاس و حتی کلاس‌داری توسط خود آن‌ها و یادگیری اصول اجتماعی هدایت کند. تدریس و آموزش مهارت‌های ورزشی در کنار بازی‌های مخصوص رده‌های سنی مختلف دانش‌آموزان با استفاده از طرح درس‌های هفتگی و ماهانه نیز می‌تواند روال کاری معلم را مشخص کند و از طرفی، دانش‌آموزان نیز خواهند دانست که خواسته‌های معلم چیست. با توجه به این که در ساعات درس تربیت‌بدنی دانش‌آموزان آزادی عمل بیشتری دارند، جو کلاس درس و کنترل آن از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است؛ لذا، معلم تربیت‌بدنی با تدابیر مدیریتی خویش و تدوین دستورالعمل‌های انضباطی و آموزشی در ابتدای سال تحصیلی می‌تواند بهترین محیط یادگیری همراه با شادی و نشاط و به‌دور از تنش را برای دانش‌آموزان فراهم آورد. علاوه‌براین، یک معلم تربیت‌بدنی باید ارزشیابی‌های خود را براساس آزمون‌های استاندارد شده، دقیق و از پیش تشریح‌شده برای دانش‌آموزان انجام دهد تا بین آن‌ها رقابت سالم شکل گیرد و حق کسی ضایع نشود. همچنین، آشنایی معلم تربیت‌بدنی با مسئولیت‌های قانونی مانند داشتن اطلاعات کافی در مورد حقوق ورزشی، آشنایی با فرهنگ منطقه و شرح وظایف پست سازمانی می‌تواند عاملی در جهت جلوگیری از هرگونه مشکل در میان معلم با دانش‌آموزان، اولیای آن‌ها، مسئولین مدرسه و ادارات آموزش و پرورش باشد؛ اما در کنار تمام فعالیت‌های معلمان تربیت‌بدنی در مدارس، برخی فعالیت‌های آن‌ها نیز به‌منظور ارتقای شغلی و افزایش سطح دانش آن‌ها در زمینه تربیت‌بدنی انجام می‌شود؛ مانند شرکت در مسابقات علمی - تخصصی، جشنواره‌های الگوهای برتر تدریس و همایش‌های علمی تربیت‌بدنی که می‌تواند در توسعه حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی به‌عنوان یک معیار و شاخص تأثیرگذار باشد. درنهایت، باید گفت که به‌کارگیری تمام این استانداردها در کنار یک برنامه‌ریزی کامل و دقیق امکان‌پذیر است؛ لذا، شایسته است که معلمان تربیت‌بدنی برنامه‌ریزی در تمام امور شغلی خود را در اولویت قرار دهند.

باید توجه داشت که در بررسی‌های انجام‌شده در ارزیابی معلمان تربیت‌بدنی، اعتبار عوامل ارزشیابی معلمان تربیت‌بدنی در ۲ عامل اصلی عوامل عملکردی و عوامل فرایندی، بسیار ضعیف گزارش شده‌اند. همچنین، ارزیاب‌ها در ارزیابی خود دچار نرمش یا ارفاق شده‌اند (همتی‌نژاد، رضائی‌نژاد، رضایی‌کمنی، افشارنژاد و شفیع‌ی، ۱۳۸۷؛ ۱۱۱)؛ لذا لازمه یک ارزیابی صحیح در مرحله اول، وجود انتظارات مشخص از معلمان در فرایند یاددهی - یادگیری است که با تدوین معیارهای مشخص در سطح ملی یا منطقه‌ای قابل حل می‌باشد. علاوه‌براین، در مرحله بعد آموزش‌های جدی و صحیح تحت‌عنوان "آموزش‌های ضمن خدمت" می‌تواند کاستی‌های کاری

معلمان تربیت‌بدنی را رفع کند. این دوره‌های آموزشی می‌تواند کارایی، آشنایی با وظایف، همکاری گروهی، به‌روزرودن، خودکارآمدی و رضایت شغلی را در معلمان تربیت‌بدنی بهبود بخشد (ظهراپی، شهلاپی، سلمان و باقری، ۱۳۹۰؛ ۳). زیرا، بهبود وضعیت آموزش و به‌سازی معلمان تربیت‌بدنی می‌تواند افزایش عملکرد آن‌ها را به‌دنبال داشته باشد و نیل به اهداف سازمانی را تسهیل کند.

به‌طور کلی، یافته‌های پژوهش حاضر و پژوهش‌های مرتبط می‌تواند سرآغازی بر توجه نظام‌مند علمی و عملی نسبت به استانداردهای آموزشی و حرفه‌ای‌گرایی کار معلمان تربیت‌بدنی در میان پژوهشگران و سیاست‌گذاران تعلیم و تربیت در بخش تربیت‌بدنی و ورزش کشور قرار گیرد و زمینه‌ساز فرصت‌هایی به‌منظور توسعه و تحول مطلوب نظام آموزشی و تحقق چشم‌انداز برنامه‌های راهبردی کلان مانند سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و تعیین معیارهای مورد-نیاز حرفه معلمی تربیت‌بدنی برای گزینش هرچه بهتر علاقمندان به این شغل باشد؛ لذا با عمومیت پیدا کردن و الزامی شدن برخورداری از این معیارهای آموزشی و شغلی برای متقاضیان حرفه معلمی تربیت‌بدنی می‌توان شاهد حضور نیروهایی با قابلیت و توانایی بالا و با گزینش صحیح جهت اداره کلاس‌های درس تربیت‌بدنی در مدارس بود.

درنهایت با توجه به بررسی تحقیقات انجام‌شده در زمینه استانداردهای حرفه‌ای برای معلمان مشخص است که در وهله اول این استانداردها به‌مرور زمان دچار تغییر و اصلاح‌شده‌اند و در وهله دوم استانداردهای موجود دارای خلاءهایی هستند و نیازمند بررسی‌های بیشتری هستند. لذا پژوهش حاضر نیز با بررسی استانداردهای حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی مؤلفه‌های مورد نیاز یک معلم تربیت‌بدنی به‌عنوان استانداردهای حرفه‌ای را معرفی کرده است و امید است در پژوهش‌های آینده با بررسی‌های مجدد و بومی‌سازی آن‌ها با دستیابی به شاخص‌های دقیق بر کیفیت کاری این حرفه کمک شود.

منابع

1. Afshar Nezhad, T., Hemmati Nezhad, M. A., & Ramezani Nezhad, R. (2006). The Study of Effect Participate in Scientific - Specialized competitions Physical education teachers on professional performance. (Unpublished Masters dissertation). Guilan University, Guilan, pp. 133. (Persian).
2. Chroinin, D. N., Tormey, R., & Sullivan, M. O. (2012). Beginning teacher standards for physical education: Promoting a democratic ideal. *Journal of Teaching and Teacher Education*, 28(1), 78-88.
3. Cimer, A. (2007). Effective teaching in science: A review of literature. *Journal of Turkish Science Education*, 4(1): 20-44.
4. Danielson, C. (2007). Enhancing professional practice: A framework for

- teaching. United States of America, Alexandria, Beauregard: Publisher by Association for Supervision and Curriculum Development, 2nd Edition, 23.
5. Gefen, D., Straub, D. W., & Boudreau, M. C. (2000). Structural equation modeling and regression: Guidelines for research and practice. *Communications of the Association for Information Systems*, 4(7): 1-70.
  6. Ghahermani Fard, K., & Seyyed Abas Zadeh, M. (2012). Designing and Validating of Indigenous of Teachers Professional Standards in Teaching ° Learning Environment in Tabriz Public Boys High Schools. (Unpublished Masters dissertation). Urmia University, Urmia, pp. 146. (Persian).
  7. Ghoorchian, N., & Mahmoodi, A. (2004). Collection of Performance Standards of Educational Principals and Rendering Suitable Model. *Quarterly Journal of Educational Innovation*, 3(8), 107-134. (Persian).
  8. Haney, J. E. (2005). The influence of professionalization on the recruitment of prospective teachers as perceived by Texas teachers of the year. (Unpublished Doctoral Dissertation). Texas A&M University, Texas, MA.
  9. Hayes, S., Capel, S., Katene, W., & Cook, P. (2008). An examination of knowledge prioritisation in secondary physical education teacher education courses. *Journal of Teaching and Teacher Education*, 24(2): 330° 342.
  10. Hemmati Nezhad, M. A., Ramezani Nezhad, R. Rezaii Kamani, A., Afshar Nezhad, T., & Shafii, Sh. (2009). The Evaluation of Physical Education Teachers Performance Assessment System. *Journal of Sport Management*, 2(38), 111-128. (Persian).
  11. Huntly, H. (2008). Teachers` work: Beginning teachers` conceptions of competence. *The Australian Educational Researcher*, 35(1): 125-145.
  12. Izadi YazdanAbadi, A., & Haji Sharif, F. (2008). Designing and Constructing Standards for Teachers Performance in the Process of Teaching and Learning. *Human Sciences Journal of Imam Hussein University*, 17(87), 131-145. (Persian).
  13. Karimi, F. (2009). An Investigation on Professional Competencies of the Primary School Teachers. *Quarterly Journal of Educational leadership & Administration*, 2(4), 151-166. (Persian).
  14. Karimi, F. (2011). Teacher Professional Competencies in the Era of Globalization. 3rd National Conference Training (Iran), Tehran, (pp. 2). (Persian).
  15. Koster, B., & Mieke, B. (2005). Quality requirements for teacher educators. *Teaching and Teacher Education*, 21(2): 157-176.
  16. National Association for Sport and Physical Education. (2009). National Standards for Initial Physical Education Teacher Education. [Web log comment]. Retrieved 2014, Feb. 15, from: <http://www.shapeamerica.org/accreditation/upload/2008-national-initial-physical-education-teacher-education-standards-edited-1-5-12.pdf>.
  17. Ramezani, A. (2007). Physical Education Curriculum. *Journal of Physical Education Roshd*, 7(4), 12. (Persian).
  18. Razavi, S. M. H., Shabani Bahar, Gh., & Sajadi, S. A. (2012). Analysis of Factors Affecting Middle School Physical Education in Quality from the Perspective of Sports Teachers. *Journal of Sport Management and Action Behavior*, 7(14), 103-112. (Persian).
  19. Samadee, P., Rajaa'eepoor, S., Aaghaahosainee, T., & Falaavandee, H. (2008). Classroom Atmosphere and Management by Guidance Teachers of Oroomiyeh. *Quarterly Journal of New Thoughts on Education*, 4(1, 2), 155-176. (Persian).
  20. Sobhani Nejad, M., & Zamani Manesh, H. (2012). Identifying Dimensions of

Effective Teacher and Validating its Components by High School Teachers Yasooj. Journal of Research in Curriculum Planning, 5(32), 68-81. (Persian).

21. Soleyman Poor, M., & Daei Zadeh, H. (2012, April). The Comparative Study Conditions Uptake of Teacher in Iran, Japan, Germany and the England Education. In National Conference Teacher's Mission in Vision 1404 (Iran), Babol (pp. 2). (Persian).

22. Zahrabi, H., Shahlaii, J., Salman, Z., & Bagheri, M. (2011). The Relationship between Physical Education Teachers In-service Training and Performance of Fars Province. National Conference Students of Physical Education and Sport Sciences (Iran), Tehran, Sport Sciences Research Institute of Iran (pp. 3). (Persian).

23. Zandi, B., & Farahani, A. (2008). The Comparative Study Education Physical Education Situation in Iran with the Countries of America and Canada. Journal of Research in Sports Management and motor behavior, 2(12), 97-109. (Persian).

